

Vergaderjaar 2015–2016

34 350 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2015 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2015 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat van het agentschap Dienst Uitvoering Onderwijs.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1.	Leeswijzer	2
2.	Het beleid	2
	2.1. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	2
	2.2. Beleidsartikelen	4
	2.3. Niet-beleidsartikelen	26
	2.4. Agentschap	30

1. Leeswijzer

Allereerst is de begrotingsstaat voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten voor de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgenomen. Hierin wordt inzicht gegeven in de financiële wijzigingen die op (beleids)artikelniveau worden voorgesteld in de begroting voor het jaar 2015.

In paragraaf 2 «Het beleid» wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste begrotingsmutaties uit dit wetsvoorstel (paragraaf 2.1). Vervolgens wordt inzicht gegeven in de begrotingsmutaties op artikelniveau voor de beleidsartikelen en de niet-beleidsartikelen (paragraaf 2.2 en 2.3). Voor alle artikelen geldt dat in de tabel budgettaire gevolgen van beleid de «Stand 1e suppletoire begroting» inclusief de Incidentele suppletoire begroting (ISB) 2015 is. De ISB 2015 heeft namelijk alleen betrekking op artikel 14 Cultuur en daarom wordt alleen in dit artikel de «Stand incidentele suppletoire begroting» apart weergegeven.

Daarnaast geldt dat uitgaven- en ontvangstenmutaties groter dan € 2,2 miljoen worden toegelicht. De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien er sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties, wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat er verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden (zoals het aangaan van garantieverplichtingen in het kader van schatkistbankieren) of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2. Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

In de 2^e suppletoire begroting van OCW wordt een verdere uitwerking gegeven aan de besluiten van het kabinet over de Najaarsnota voor het begrotingshoofdstuk van OCW (VIII). Als gevolg hiervan wordt in de OCW-begroting in 2015 een uitgavenpeil van € 36,4 miljard geraamd. Het geraamde ontvangstenniveau is € 1,3 miljard.

In tabel 1 en 2 wordt de aansluiting getoond van respectievelijk de uitgaven en ontvangsten tussen de 1^e suppletoire begroting 2015 en de 2^e suppletoire begroting 2015. Een deel hiervan is al gepresenteerd in de Miljoenennota 2016 en de hiermee samenhangende OCW-begroting 2016.

Tabel 1. Belangrijkste suppletore uitgavenmutaties 2015 (Tweede suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Artikelnr.	Uitgaven
Stand oorspronkelijk vastgesteld begroting 2015		36.032.123
Stand 1e suppletore begroting 2015¹		36.248.637
Belangrijkste suppletore mutaties:		
1) Bijstelling autonome raming studiefinanciering	11	- 25.000
2) Mee- en tegenvallers	diverse	- 43.204
3) Meerjarige kasschuiven	1, 8, 95	- 10.066
4) Overlopende verplichtingen	diverse	- 40.176
5) Loonruimte-overeenkomst	diverse	231.366
6) Niet kaderrelevante mutaties	11	70.000
7) Overige mutaties	diverse	2.442
Stand 2e suppletore begroting 2015		36.433.999

¹ Inclusief Incidentele suppletore begroting 2015

Toelichting op de belangrijkste uitgavenmutaties:

1) Ramingsbijstelling autonome raming studiefinanciering

Voor de basisbeurs en de aanvullende beurs gift geldt dat de gereali-seerde uitgaven voor met name de BOL iets achterblijven bij de raming.

2) Mee- en tegenvallers

Dit betreft het saldo van diverse mee- en tegenvallers. Zo is er sprake van een tegenvaller van € 12,0 miljoen bij de asielzoekers-/leerplusregelingen. Bij de lerarenbeurs is sprake van een onderuitputting van € 31,5 miljoen. Ook is er sprake van onderuitputting op de regeling voortijdig schoolver-laten (€ 12,0 miljoen) en de regeling praktijkleren (€ 5,5 miljoen).

3) Meerjarige kasschuiven

Dit betreft een kasschuif voor het Lerarenfonds van € 4,5 miljoen van 2015 naar 2016. De inschrijving is in oktober 2015 opengesteld waardoor een groot deel van de uitgaven pas in 2016 plaatsvinden. Daarnaast wordt er op het centrale apparaatsartikel € 5,3 miljoen doorgeschoven naar de jaren 2016–2019 om aan te sluiten bij de gewijzigde financieringsbehoefte in verband met (inter)departementale ontwikkelingen.

4) Overlopende verplichtingen

Op diverse artikelen zijn er verplichtingen die niet in 2015 tot uitgaven leiden maar in 2016.

5) Loonruimte-overeenkomst

Het Kabinet heeft op 10 juli 2015 een Loonruimte-overeenkomst publieke sector 2015 – 2016 afgesloten. Dit betreft de toevoeging van de kabinets-bijdrage voor OCW voor 2015. Zie artikel 91 Nominaal en onvoorzien voor de verdeling over de begrotingsartikelen.

6) Niet kaderrelevante uitgaven

De niet-kaderrelevante uitgaven voor studiefinanciering zijn hoger dan geraamd. Uit de realisatiegegevens van DUO tot en met augustus 2015 blijkt dat meer studenten zijn gaan lenen dan aanvankelijk geraamd.

7) Overige mutaties

Het betreft overboekingen met andere departementen en desalderingen van uitgaven met ontvangsten.

Tabel 2. Belangrijkste suppletore ontvangstenmutaties 2015 (Tweede suppletore begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Artikelnr.	Ontvangsten
Stand oorspronkelijk vastgesteld begroting 2015		1.256.715
Stand 1e suppletore begroting 2015¹		1.304.577
Belangrijkste suppletore mutaties:		
1) Bijstelling autonome raming studiefinanciering	13	10.000
2) Rente studiefinanciering	11	- 40.000
3) Meerontvangsten	1, 3	4.300
4) Overige mutaties	1, 14, 95	16.568
Stand 2e suppletore begroting 2015		1.295.445

¹ Inclusief Incidentele suppletore begroting 2015

Toelichting op de belangrijkste ontvangstenmutaties:

1) Ramingsbijstelling autonome raming studiefinanciering

Uit de realisatiegegevens van DUO tot en met augustus 2015 blijkt dat er meer lesgeldontvangsten zijn dan geraamd. Dit heeft te maken met achterstallige betalingen over het jaar 2014.

2) Rente studiefinanciering

Uit realisatiegegevens van DUO blijkt dat de renteontvangsten tot en met de maand augustus lager zijn dan geraamd. Door de lage rente is het renteaandeel in de aflossingsbedragen laag.

3) Meerontvangsten

Dit betreft meerontvangsten als gevolg van terugvorderingen en afrekening van diverse subsidies in het po en vo.

4) Overige mutaties

Dit betreft desalderingen van uitgaven met ontvangsten.

2.2 Beleidsartikelen

Artikel 1. Primair onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 1 (Tweede suppletore begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletore begroting (2)	Mutaties 2e suppletore begroting (3)	Stand 2e suppletore begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	9.963.954	9.935.976	256.162	10.192.138
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	9.963.954	9.935.976	122.162	10.058.138

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Waarvan juridisch verplicht		99,80%		99,90%
Bekostiging	9.413.110	9.405.548	124.088	9.529.636
• Hoofdbekostiging	9.268.730	9.260.328	124.088	9.384.416
– Bekostiging Primair Onderwijs	9.255.775	9.247.128	123.434	9.370.562
– Bekostiging Caribisch Nederland	12.955	13.200	654	13.854
• Prestatiebox	128.000	128.000		128.000
• Aanvullende bekostiging	16.380	17.220	0	17.220
– Conciërgeregeling	11.432	11.432		11.432
– Subsidieregeling Passend Onderwijs	0	0		0
– Overig	4.948	5.788		5.788
Subsidies	122.615	103.631	- 7.547	96.084
– Regeling Onderwijsvoorziening jonggehandicapten	23.862	23.862		23.862
– Nederlands onderwijs buitenland	13.355	13.355		13.355
– Herstart en Op de Rails	0	0		0
– Basis voor Presteren (School aan Zet en Beta Techniek)	8.992	7.080	2.500	9.580
– Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	10.000	10.000		10.000
– Overig	66.406	49.334	- 10.047	39.287
Opdrachten	11.344	10.020	- 4.220	5.800
Bijdragen aan agentschappen	28.431	28.310	5.592	33.902
– Dienst Uitvoering Onderwijs	28.431	28.310	5.592	33.902
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	15.981	15.994	15.149	31.143
– Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	5.716	5.729	15.000	20.729
– Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheid	7.964	7.964		7.964
– UWV	2.301	2.301	149	2.450
Bijdragen aan medeoverheden	361.550	361.550	0	361.550
– Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	261.750	261.750		261.750
– Convenant G37	95.000	95.000		95.000
– Ondersteuning niet G37	4.800	4.800		4.800
Bijdragen aan sociale fondsen	10.923	10.923	- 10.900	23
– Brede Scholen	10.923	10.923	- 10.900	23
Ontvangsten	1.661	1.661	16.700	18.361

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 256,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 134,0 miljoen) wordt veroorzaakt door:

- bijstelling van de verplichtingenraming (€ 154,0 miljoen) als gevolg van de schooljaarsystematiek, waardoor een deel van de nieuw aangegane verplichtingen die in 2016 tot betaling leiden, drukt op de verplichtingenstand van 2015;
- neerwaartse bijstelling van € 20,0 miljoen omdat voor een aantal subsidies met een betaaleffect in 2015 de verplichting vóór 2015 is aangegaan.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor Bekostiging Primair Onderwijs wordt per saldo met € 124,1 miljoen verhoogd door:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015 (waarvan de loonbijstelling € 121,9 miljoen bedraagt, en de prijsbijstelling € 3,7 miljoen);
- middelen die vanuit het Begrotingsakkoord 2014 beschikbaar zijn gesteld voor een schone scholenfonds. Een deel hiervan loopt via het Restauratiefonds. Het benodigde budget (€ 2 miljoen) wordt aan het fonds toegevoegd.
- een dalend aantal plaatsen in justitiële jeugdinrichtingen waardoor de kosten voor het onderwijs in deze inrichtingen zijn gedaald. De teveel ontvangen bijdrage (€ 5,3 miljoen) wordt teruggestort naar DJI;
- toevoeging van middelen uit de eindejaarsmarge 2014 (€ 4,1 miljoen).

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 7,5 miljoen verlaagd door:

- het doorschuiven van de juridische verplichting van een aantal projecten (Platform Bèta en Techniek en doorbraak project ICT) naar 2016 en de daarmee samenhangende betalingen (€ 3 miljoen);
- het beschikbaar stellen van € 5 miljoen in 2015 voor het Lerarenontwikkelfonds. Vanwege de schooljaarsystematiek zal een groot deel van de uitgaven in 2016 plaatsvinden. Daarom wordt € 4,5 miljoen doorgeschoven naar 2016;
- een overboeking van artikel 3 naar artikel 1 (€ 2,5 miljoen) voor het project Bèta en techniek;
- een overboeking naar de bekostiging voor de regeling procesbegeleiders in krimpregio's (1,8 miljoen).

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 4,2 miljoen verlaagd door:

- minder gestarte onderzoeksprojecten (€ 1,5 miljoen) dan oorspronkelijk voorzien;
- een overboeking van artikel 1 naar artikel 3 (€ 2 miljoen) ten behoeve van CITO.

Bijdragen aan agentschappen

- Met het Programma Dienstverlening Instellingen wordt, in lijn met kabinetsbeleid «Digitaal 2017», gewekt aan de inrichting van een optimale ICT-omgeving voor onderwijsinstellingen. Dit programma (€ 5 miljoen) draagt bij aan reductie van administratieve lasten.

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

- Het budget voor bijdragen aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 15,1 miljoen verhoogd. Voor € 15 miljoen wordt dit verklaard door een betaling aan het Participatiefonds van terugggevorderde negatief getoetste declaraties van schoolbesturen.

Bijdragen aan sociale fondsen

- Het budget voor bijdragen aan sociale fondsen is met € 10,9 miljoen verlaagd vanwege een overboeking naar het Gemeentefonds ten behoeve van de impuls brede scholen, sport en cultuur.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 16,7 miljoen verhoogd. Dit bedrag bestaat voor € 15 miljoen uit de terugvordering door het Participatiefonds van negatief getoetste declaraties van schoolbesturen. De resterende € 1,7 miljoen betreffen meerontvangsten bij afhandeling van jaarrekeningen en afrekeningen van diverse subsidies.

Artikel 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 3 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	7.502.074	7.581.729	227.713	7.809.442
Waarvan garantieverplichtingen		1.425	18.163	19.588
Totale uitgaven	7.480.508	7.533.960	116.371	7.650.331
Waarvan juridisch verplicht		99,90%		99,90%
Bekostiging	7.341.604	7.370.795	117.759	7.488.554
• Hoofdbekostiging	7.022.187	7.051.378	101.759	7.153.137
– Bekostiging voortgezet onderwijs lumpsum	6.434.326	6.461.632	93.306	6.554.938
– Bekostiging lichte ondersteuning	574.810	574.810	8.390	583.200
– Bekostiging Caribisch Nederland	13.051	14.936	63	14.999
• Prestatiebox	177.363	177.363	0	177.363
– Regeling prestatiebox voortgezet onderwijs	177.363	177.363	0	177.363
• Aanvullende bekostiging	142.054	142.054	16.000	158.054
– Regeling IGVO (Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs)	2.741	2.741	0	2.741
– Regeling leerplusarrangement, nieuwkomers en eerste opvang vreemdelingen	77.677	77.677	16.000	93.677
– Regeling bekostiging kenniscentra voor leerwerktrajecten vmbo	250	250	0	250
– Regeling functiemix VO Randstadregio's	61.386	61.386	0	61.386
Subsidies	59.937	71.213	- 10.110	61.103
– Stichting Kennisnet (basissubsidie) PO, VO, BE	12.052	12.052	300	12.352
– ICT-projecten	700	700	0	700
– Beter presteren (Scholen aan Zet en Platform Beta en Techniek)	3.465	2.465	- 1.760	705
– Onderwijs Bewijs	1.363	1.363	0	1.363
– Regionale verwijzingscommissies VO	6.985	6.985	0	6.985
– Pilots zomerscholen	9.000	9.000	- 4.623	4.377
– Overige projecten	26.372	38.648	- 4.027	34.621
Opdrachten	1.582	1.552	26	1.578
– In- en uitbesteding	1.582	1.552	26	1.578
Bijdragen aan agentschappen	30.001	29.980	1.012	30.992
– Dienst Uitvoering Onderwijs	30.001	29.980	1.012	30.992
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	47.146	60.182	7.684	67.866
– ZBO: College voor Toetsen en Examens	4.165	4.165	4.420	8.585
– SLOA: onderwijs ondersteunende instellingen PO/VO/BVE (incl. examens)	42.981	56.017	3.264	59.281
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	238	238	0	238

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
- GRAZ (ECML) en PISA	238	238	0	238
Ontvangsten	1.361	1.361	2.600	3.961

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 227,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 111,3 miljoen) wordt veroorzaakt door:

- garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan onderwijsinstellingen die in 2015 zijn aangegaan en waar OCW garant voor staat (€ 18,2 miljoen);
- bijstelling van de verplichtingenraming doordat, naast de extra verplichtingen voor het kalenderjaar 2015 als gevolg van de uitdeling van de kabinetsbijdrage en middelen voor de loonruimte-overeenkomst 2015, een deel van de uitgavenmutaties voor 2016 reeds in 2015 wordt verplicht (totaal € 93,2 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget wordt per saldo met € 117,8 miljoen verhoogd. De belangrijkste mutaties hebben betrekking op:

- een bijstelling van € 90,0 miljoen in verband met de doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015;
- een bijstelling van € 3,2 miljoen in verband met de uitdeling van de prijsbijstelling 2015;
- een verhoging van € 12,0 miljoen als gevolg de stijging van het aantal nieuwkomers en eerste opvang vreemdelingen;
- een overboeking van subsidies naar bekostiging van € 5,5 miljoen van NOA-middelen;
- het saldo van diverse overboekingen van en naar andere beleids-terreinen (€ 7,1 miljoen).

Subsidies

Het budget wordt per saldo met € 10,1 miljoen verlaagd. De verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

- een overboeking van subsidies naar bekostiging van € 5,5 miljoen van NOA-middelen;
- het saldo van diverse overboekingen van en naar andere beleids-terreinen (€ 4,6 miljoen).

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

- Het budget voor ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 7,7 miljoen verhoogd. Deze verhoging houdt verband met bijdragen van andere beleidsterreinen voor de instellingssubsidie van CvTE: € 4,4 miljoen en SLO/CITO: € 3,3 miljoen. De financiering van deze instellingen verloopt via het beleidsterrein van voortgezet onderwijs.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 2,6 miljoen verhoogd. Dit betreft extra ontvangsten als gevolg van terugvorderingen op diverse dossiers en projecten.

Artikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 4 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	4.063.888	3.989.619	30.942	4.020.561
Waarvan garantieverplichtingen		415	21.730	22.145
Totale uitgaven	4.107.238	4.067.876	20.070	4.087.946
Waarvan juridisch verplicht		99,7%		100%
Bekostiging	3.724.131	3.678.515	10.853	3.689.368
• Hoofdbekostiging	3.355.048	3.313.868	67.515	3.381.383
– Bekostiging roc's/overige regelingen	3.220.435	3.181.547	86.367	3.267.914
– Bekostiging kbb's	69.650	65.193	– 19.159	46.034
– Bekostiging Caribisch Nederland	5.664	7.829	– 431	7.398
– Bekostiging vavo	59.299	59.299	738	60.037
• Prestatiebox	228.865	228.100	– 11.000	217.100
– Kwaliteitsafspraken	228.865	228.100	– 11.000	217.100
• Aanvullende bekostiging	140.218	136.547	– 45.662	90.885
– Schoolmaatschappelijk werk in het mbo	14.017	13.944	0	13.944
– Versterken centrale en uniforme toetsing	4.981	0	0	0
– RMC's	0	0	0	0
– Plusvoorzieningen overbelaste Jongeren en wijkscholen	30.400	30.400	0	30.400
– Programmagelden regio's	19.150	19.258	0	19.258
– Convenanten met RMC-regio's	17.100	17.065	– 1.000	16.065
– Aanvullende vergoeding experimenten vmbo-mbo 2	0	0	0	0
– Leerlinggebonden financiering (LGF)	0	0	0	0
– Taal en Rekenen	0	0	0	0
– School-ex 2.0	0	0	0	0
– Regionaal Investeringsfonds	13.450	14.760	– 3.542	11.218
– Salarismix Randstadregio's	41.120	41.120	– 41.120	0
Subsidies	242.918	256.447	– 11.272	245.175
– Subsidiereregeling praktijkleren	209.000	206.253	– 5.253	201.000
– Actieplan Laaggeletterdheid	4.000	4.000	0	4.000
– Pilots laaggeletterdheid	5.000	5.000	0	5.000
– Sectorplan mbo-hbo techniek	3.800	0	0	0
– Netwerkscholen	0	0	0	0
– Loopbaanoriëntatie	2.100	2.100	– 500	1.600
– Overige projecten	19.018	39.094	– 5.519	33.575
Opdrachten	4.294	4.295	12.310	16.605
– In- en uitbesteding	4.294	4.295	12.310	16.605
Bijdragen aan agentschappen	18.141	22.424	300	22.724
– Dienst Uitvoering Onderwijs	18.141	18.158	300	18.458
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	0	4.266	0	4.266

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	5.239	3.236	20.152	23.388
- College voor Examens	332	550	1	551
- Wet SLOA	4.907	2.686	- 682	2.004
- SBB	0	0	20.833	20.833
Bijdragen aan medeoverheden	112.515	102.959	- 12.273	90.686
- Caribisch Nederland	25.791	14.535	- 13.099	1.436
- RMC's	32.425	32.425	125	32.550
- Educatie	54.299	55.999	701	56.700
Bijdragen aan sociale fondsen	0	0	0	0
- Participatiebudget	0	0	0	0
Ontvangsten	0	6.500	0	6.500

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 30,9 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt veroorzaakt door:

- garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan onderwijsinstellingen die in 2015 zijn aangegaan en waar OCW garant voor staat (€ 21,7 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 10,9 miljoen verhoogd. Deze verhoging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

- de bekostiging voor de roc's en vakinstellingen wordt opgehoogd met een bedrag van € 86,4 miljoen. Dit kan voor een bedrag van € 41 miljoen verklaard worden door de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015. Uit het macrobudget van 2016 wordt € 3 miljoen geschoven naar 2015 voor de incidentele bijdrage aan de SVO. De ophoging van € 41,1 miljoen wordt toegelicht bij de salarismix;
- de bekostiging van de kbb's is verlaagd met een bedrag van € 19,3 miljoen. Vanaf 1 augustus zijn de kbb's opgehouden te bestaan. Deze taken zijn overgeheveld naar SBB en deze middelen zullen daarom vanaf 1 augustus 2015 gerealiseerd worden op het instrument «Bijdrage aan ZBO's/RWT's»;
- er wordt een meevaller van € 12 miljoen verwacht op de regeling voortijdig schoolverlaten (VSV). Doordat sommige instellingen gedeeltelijk niet de VSV-norm van dit jaar hebben gehaald, blijft er in 2015 geld over op deze regeling. Daarom zijn de kwaliteitsafspraken met € 11 miljoen verlaagd (mbo) en de middelen voor de convenanten met RMC-regio's zijn met € 1 miljoen verlaagd (vo);

- in het kader van het investeringsfonds mbo wordt een bedrag doorgeschoven naar 2016 (€ 3,5 miljoen);
- in 2014 is abusievelijk de regeling salarismix 2015 (€ 41,1 miljoen) uitbetaald aan de mbo-instellingen (34 000 VIII, nr. 82). Daarom zal er in 2015 geen realisatie plaatsvinden op de regeling salarismix.

Subsidies

Het budget voor de subsidies wordt per saldo met € 11,3 miljoen verlaagd. Deze verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

- op de regeling praktijkleren wordt een onderuitputting van circa € 5 miljoen verwacht, omdat het aantal aanvragen lager was dan de beschikbare middelen;
- het budget voor overige projecten wordt verlaagd met € 5,5 miljoen. Dit kan grotendeels verklaard worden door een kasschuif van € 4,4 miljoen vanwege overlopende verplichtingen.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 12,3 miljoen verhoogd. Dit kan grotendeels verklaard worden door een overboeking van € 11,5 miljoen van het instrument bijdragen aan medeoverheden. Naar verwachting zal er ten behoeve van Caribisch Nederland voor dit bedrag aan opdrachten gerealiseerd worden.

Bijdragen aan agentschappen

Het budget voor bijdragen aan agentschappen wordt per saldo met € 0,3 miljoen verhoogd.

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Het budget voor bijdragen aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 20,2 miljoen verhoogd. Dit wordt grotendeels verklaard door de overboeking van het instrument Bekostiging ten behoeve van Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) (€ 19,2 miljoen).

Bijdragen aan medeoverheden

Het budget voor bijdragen aan medeoverheden wordt per saldo met € 12,3 miljoen verlaagd. Dit kan grotendeels verklaard worden door de overboeking van € 11,5 miljoen naar het instrument opdrachten doordat de opdrachten voor Caribisch Nederland onder het instrument opdrachten gerealiseerd worden in plaats van onder het instrument bijdragen aan medeoverheden.

Artikel 6. Hoger beroepsonderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 6 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	2.778.940	2.823.030	49.656	2.872.686
Waarvan garantieverplichtingen		10.000	14.383	24.383

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Totale uitgaven	2.770.109	2.787.395	23.842	2.811.237
Waarvan juridisch verplicht		99,90%		99,90%
Bekostiging	2.720.998	2.731.341	24.788	2.756.129
• Hoofdbekostiging	2.544.885	2.555.228	22.771	2.577.999
– Onderwijsdeel hbo	2.474.148	2.484.491	21.978	2.506.469
– Deel ontwerp en ontwikkeling	69.253	69.253	793	70.046
– Bekostiging postinitiële masteropleidingen hbo	1.484	1.484		1.484
• Prestatiebox	176.113	176.113	2.017	178.130
– Onderwijskwaliteit en studiesucces, en profilering	176.113	176.113	2.017	178.130
Subsidies	375	3.068	878	3.946
– Regeling stimulering Bèta/techniek	0	2.758		2.758
– Overig	375	310	878	1.188
Opdrachten	100	165	88	253
– Uitbesteding	100	165	88	253
Bijdragen aan agentschappen	16.916	17.476	137	17.613
– Dienst Uitvoering Onderwijs	16.916	17.476	137	17.613
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	29.529	30.779	317	31.096
– NWO (Praktijkgericht onderzoek hbo)	27.154	28.404	292	28.696
– NWO (Promotiebeurs voor leraren)	2.375	2.375	25	2.400
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	2.191	4.566	- 2.366	2.200
– SKI 123 en NUFFIC	2.191	4.566	- 2.366	2.200
Ontvangsten	1.213	1.213		1.213

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 49,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 25,8 miljoen) wordt veroorzaakt door:

- Garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan onderwijsinstellingen die in 2015 zijn aangegaan en waar OCW garant voor staat (€ 14,4 miljoen).
- bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van een aanpassing van de bekostiging in 2016 (€ 11,4 miljoen), overeenkomstig de bekostigingsregeling wordt de kasmutatie 2016 verplicht in 2015.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 24,8 miljoen verhoogd in verband met:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015. (€ 29,2 miljoen);

- een intertemporele compensatie (voor 2015 – € 4,1 miljoen) om de beschikbare budgetten voor Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen (Leven Lang Leren) in overeenstemming te brengen met de beoogde uitgaven;
- diverse geringe mutaties (interne overboekingen) die het budget verlagen (€ 2,3 miljoen);
- het budget voor de prestatiebox wordt met € 2,0 miljoen verhoogd in verband met de loon- en prijsbijstelling 2015 en de uitdeling van de boven sectorale loonruimte 2015.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

- Het budget voor SKI 123 en NUFFIC wordt met € 2,4 miljoen verlaagd door het overhevelen van het aandeel hbo in de middelen voor het EP-NUFFIC naar het instrument «Bijdragen aan (inter)nationale organisaties» onder artikel 7.

Artikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 7 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	4.126.980	4.166.137	66.812	4.232.949
Totale uitgaven	4.139.632	4.169.574	40.946	4.210.520
Waarvan juridisch verplicht		99,9%		99,9%
Bekostiging	4.108.307	4.140.416	38.022	4.178.438
• Hoofdbekostiging	3.974.053	4.006.162	36.616	4.042.778
– Onderwijsdeel wo	1.628.730	1.657.639	17.455	1.675.094
– Onderzoeksdeel wo	1.728.754	1.731.954	18.163	1.750.117
– Deel ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek	616.569	616.569	998	617.567
– Bekostiging tweede mastergraden in het wo	0	0		0
• Prestatiebox	134.254	134.254	1.406	135.660
– Onderwijskwaliteit en studiesucces, en profilering	134.254	134.254	1.406	135.660
Subsidies	4.954	4.954	19	4.973
– Subsidieregeling Sirius programma	2.407	2.407		2.407
– Subsidieregeling Libertas Noodfonds	265	265		265
– Overig	2.282	2.282	19	2.301
Opdrachten	1.362	1.443	51	1.494
– Uitbesteding	1.362	1.443	51	1.494
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	3.673	3.673	359	4.032
– Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO)	3.673	3.673	359	4.032
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	21.336	19.088	2.495	21.583
– Organisaties excl. NVAO en SKI 123 (zie ook tabel 6.5 uit MJN 2015)	21.336	19.088	2.495	21.583
Ontvangsten	16	16		16

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 66,8 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 25,9 miljoen) wordt veroorzaakt doordat uitgavenmutaties voor het jaar 2016 – overeenkomstig de bekostigingsregelgeving – in het jaar 2015 worden verplicht. Daarom wordt deze verwerkt in het verplichtingenbudget 2015.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 38,0 miljoen verhoogd in verband met:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015 (€ 35,8 miljoen);
- een intertemporele compensatie (voor 2015 – € 0,3 miljoen) om de beschikbare budgetten voor Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen (Leven Lang Leren) in overeenstemming te brengen met de beoogde uitgaven;
- diverse geringe mutaties (interne overboekingen) die het budget verhogen (€ 1,1 miljoen);
- het budget voor de prestatiebox wordt met € 1,4 miljoen verhoogd in verband met de loon- en prijsbijstelling van de boven sectorale loonruimte 2015.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Het budget wordt met € 2,5 miljoen verhoogd in verband met:

- Het naar artikel 7 overhevelen van het aandeel hbo (artikel 6) in de middelen voor het EP-NUFFIC (€ 2,4 miljoen);
- de loon- en prijsbijstelling 2015 en de toekenning van de extra middelen naar aanleiding van de loonruimteovereenkomst (in totaal € 0,1 miljoen).

Artikel 8. Internationaal beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	6.582	9.305	1.715	11.020
Totale uitgaven	11.235	12.158	1.287	13.445
Waarvan juridisch verplicht		86,40%		93,19%
Subsidies	1.739	1.739	75	1.814
– Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)	725	725	5	730
– Frans-Nederlandse academie (FNA)	0	0		0
– Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	600	600		600
– Incidentele subsidies voor het uitwisselen van cultuur	364	364		364

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
- Overige incidentele subsidies	50	50	70	120
Opdrachten	205	205	600	805
- Beleidsonderzoek en benchmarking	100	100		100
- Incidentele Internationale activiteiten	105	105		105
- Incidentele Internationale activiteiten			600	600
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	8.841	9.764	612	10.376
- OCW-vertegenwoordiging in het buitenland	135	135		135
- EP-Nuffic	3.485	3.485	20	3.505
- Nederlandse Taalunie	2.640	3.493	623	4.116
- Europa College Brugge	30	30		30
- Unesco	20	20		20
- OESO CERI	76	76		76
- Fulbright Center	368	438	- 70	368
- DCICC Cultural Contact Point	90	90		90
- Stichting Ons Erfdeel	185	185		185
- Nationaal Agentschap Erasmus + Onderwijs & Training (voormalig Nationaal Agentschap Leven Lang Leren)	1.762	1.762	39	1.801
- Programma's Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen Agentschap NL)	0	0		0
- Incidentele EU-programma's en activiteiten	50	50		50
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	450	450	0	450
- Vlaams-Nederlands Huis DeBuren (Hoofdstuk V BuZa)	450	450		450
Ontvangsten	99	99		99

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1e suppletoire begroting 2015» weergegeven.

Artikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 9 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	257.146	275.863	- 28.824	247.039
Totale uitgaven	249.541	268.258	- 39.679	228.579
Waarvan juridisch verplicht		97,2%		92,5%
Bekostiging	24.168	23.324	- 37	23.287
• Hoofdbekostiging	0	0	0	0
- Beloning LeerKracht lumpsum po/vo/bve	0	0	0	0
• Prestatiebox	0	0	0	0
- Professionalisering po/vo/bve	0	0	0	0
• Aanvullende bekostiging	24.168	23.324	- 37	23.287
- Functiemix VO Randstadregio's	0	0	0	0
- Salarismix MBO Randstadregio's	0	0	0	0
- Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	24.168	23.324	- 37	23.287
- G.O.- en vakbondsfaciliteiten po	0	0	0	0
Subsidies	198.125	217.590	- 28.083	189.507
- Lerarenbeurs/zij-instroom	123.200	143.850	- 31.504	112.346
- Impuls lerarentekorten vo en wetenschap en techniek pabo	27.300	26.215	0	26.215

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
- Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen	17.100	17.100	0	17.100
- Verankering academische opleidingsschool	2.640	2.640	0	2.640
- Innovatieimpuls Onderwijs	1.000	1.000	0	1.000
- Arbeidsmarkt-/kennisactiviteiten po	0	0	0	0
- Onderwijscoöperatie	2.945	2.945	0	2.945
- Open Universiteit (LOOK)	0	0	0	0
- Promotiebeurs voor leraren	7.625	7.625	0	7.625
- Projecten professionalisering	2.000	1.900	0	1.900
- Projecten regionale arbeidsmarktproblematiek	5.000	5.000	0	5.000
- Caribisch Nederland	2.097	2.097	0	2.097
- Overige projecten	7.218	7.218	3.421	10.639
Opdrachten	21.092	21.222	- 11.686	9.536
- Onderzoek, ramingen en communicatie	3.847	3.977	0	3.977
- Leraren- en schoolleiders	17.245	17.245	- 11.686	5.559
Bijdragen aan agentschappen	6.156	6.122	127	6.249
- Dienst Uitvoering Onderwijs	6.156	6.122	127	6.249
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	0	0	0	0
- Stichting Vervangingsfonds/Bedrijfs-gezondheid	0	0	0	0
Ontvangsten	6.000	6.000	0	6.000

In de kolom «Mutaties 2^e supplettoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e supplettoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 28,8 miljoen verlaagd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 10,8 miljoen) wordt veroorzaakt doordat de uitgaven voor het lerarenregister in 2015 worden verlaagd, maar de verplichting wordt doorgeschoven naar 2016.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Subsidies

- Het budget voor lerarenbeurs/zij-instroom wordt per saldo met € 31,5 miljoen verlaagd. Voor de lerarenbeurs zijn minder aanvragen ingediend.

Opdrachten

Het budget voor het lerarenregister wordt per saldo met € 11,7 miljoen verlaagd. Met het oog op de aanbevelingen van de «commissie Elias» (onder andere zorg voor draagvlak bij betrokken partijen en faseer de ICT ontwikkeling) vindt de ontwikkeling van de verschillende onderwijsregisters door PRB in een dynamisch proces plaats. Hierdoor vindt de uitputting van het ICT ontwikkel- en beheerbudget, waarover afspraken zijn gemaakt met CIBG (een beheerorganisatie voor verschillende registers), later plaats dan eerder gepland.

Artikel 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 11 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	4.246.402	4.217.490	93.589	4.311.079
Totale uitgaven	4.246.402	4.217.490	93.589	4.311.079
Waarvan juridisch verplicht		100%		100%
Inkomensoverdracht	2.214.066	2.241.243	- 75	2.241.168
• Basisbeurs	1.224.947	1.339.797	- 1.814	1.337.983
– Gift (R)	1.053.070	1.068.774	- 13.481	1.055.293
– Prestatiebeurs (NR)	171.877	271.023	11.667	282.690
• Aanvullende beurs	690.044	725.973	- 2.841	723.132
– Gift (R)	579.416	587.513	- 6.989	580.524
– Prestatiebeurs (NR)	110.628	138.460	4.148	142.608
• Reisvoorziening	135.506	160.935	4.580	165.515
– Bijdrage aan vervoersbedrijven (R)	414.922	361.747	4.580	366.327
– Gift (R)	577.661	599.684	0	599.684
– Prestatiebeurs (R)	- 857.077	- 800.496	0	- 800.496
• Overige uitgaven	163.569	14.538	0	14.538
– Overige uitgaven relevant (R)	117.242	138.366	0	138.366
– Overige uitgaven niet-relevant (NR)	46.327	- 123.828	0	- 123.828
Leningen	1.913.040	1.853.545	84.068	1.937.613
– Rentedragende lening (NR)	1.723.876	1.669.801	83.292	1.753.093
– Collegegeldkrediet (NR)	189.164	183.744	776	184.520
Bijdragen aan agentschappen	119.296	122.702	9.596	132.298
– Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	119.296	122.702	9.596	132.298
Ontvangsten	804.481	816.984	- 40.000	776.984
– Ontvangen rente en relevante hoofdsom (R)	236.592	197.052	- 40.000	157.052
– Kortlopende vorderingen (R)	88.329	96.527	0	96.527
– Terugontvangen hoofdsom (NR)	479.560	523.405	0	523.405

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdrachten

- Het budget voor de basisbeurs gift wordt per saldo met € 13,5 miljoen verlaagd. Uit realisatiegegevens van DUO tot en met augustus 2015 blijkt dat de uitgaven iets lager zijn dan geraamd. Dit is voornamelijk het geval bij de BOL. Dit heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van € 15,0 miljoen. Daarnaast is het budget met € 1,5 miljoen opgehoogd vanwege de aanpassing aan het prijspeil van 2015.
- Het budget voor de basisbeurs prestatiebeurs wordt per saldo met € 11,7 miljoen verhoogd vanwege de aanpassing aan het prijspeil van 2015.
- Het budget voor de aanvullende beurs gift wordt per saldo met € 7,0 miljoen verlaagd. Evenals bij de basisbeurs gift geldt dat de gereali-

seerde uitgaven voor met name de BOL iets achterblijven bij de raming. Dit heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van € 10,0 miljoen. Daarnaast is het budget met € 3,0 miljoen opgehoogd vanwege de aanpassing aan het prijspeil van 2015.

- Het budget voor de aanvullende beurs prestatiebeurs is met € 4,1 miljoen opgehoogd vanwege de aanpassing aan het prijspeil van 2015.
- Het budget voor de bijdrage aan vervoersbedrijven in het kader van de reisvoorziening is met € 4,6 miljoen opwaarts bijgesteld in verband met de aanpassing aan het prijspeil van 2015.

Leningen

- Het budget voor rentedragende leningen wordt per saldo met € 83,3 miljoen verhoogd. Uit gegevens tot en met augustus blijkt dat meer studenten zijn gaan lenen dan aanvankelijk geraamd. Dit verklaart € 70,0 miljoen van de bijstelling. De overige bijstelling van € 13,3 miljoen is het gevolg van aanpassing aan het prijspeil van 2015.

Bijdragen aan agentschappen

- Het budget voor DUO wordt per saldo met € 9,6 miljoen verhoogd. Dit betreft voor € 7,7 miljoen extra kosten voor het Programma Vernieuwing Studiefinanciering (PVS). Voor de overige € 1,9 miljoen betreft het terugboeken van een niet doorgegaan dereguleringsvoorstel, een compensatie voor de ondernemingsraad van DUO en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 40 miljoen verlaagd. Uit realisatiegegevens van DUO blijkt dat de renteontvangsten tot en met de maand augustus lager zijn dan geraamd. Door de lage rente is het renteandeel in de aflossingsbedragen laag.

Artikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 12 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	89.214	94.738	626	95.364
Totale uitgaven	89.214	94.738	626	95.364
Waarvan juridisch verplicht		100%		100%
Inkomenoverdracht	71.644	77.236	289	77.525
• TS 17-	0	6.600	0	6.600
– Minderjarige deelnemers bol (R)	0	6.600	0	6.600
• TS 18+	6.064	5.900	0	5.900
– Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) (R)	4.576	4.412	0	4.412
– Deeltijd vo (R)	1.488	1.488	0	1.488
• VO 18+	65.580	64.736	289	65.024
– Volwassenenonderwijs (vavo) (R)	6.031	5.549	0	5.549
– Meerderjarige scholieren vo (R)	53.342	53.221	289	53.510
– Meerderjarige scholieren vso (R)	4.954	5.017	0	5.017
– STOEB/ALR (NR)	1.253	948	0	948
Bijdragen aan agentschappen	17.570	17.502	337	17.839
– Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	17.570	17.502	337	17.839

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Ontvangsten	3.709	3.288	0	3.288
- TS 17- (R)	269	288	0	288
- TS 18+ (R)	703	96	0	96
- VO 18+ (R)	2.737	2.904	0	2.904

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven.

Artikel 13. Lesgeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 13 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	7.515	7.452	153	7.605
Totale uitgaven	7.515	7.452	153	7.605
Waarvan juridisch verplicht		100%		100%
Bijdragen aan agentschappen	7.515	7.452	153	7.605
- Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	7.515	7.452	153	7.605
Ontvangsten	246.227	242.600	10.000	252.600

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 10 miljoen verhoogd.

- Uit de realisatiegegevens van DUO tot en met augustus 2015 blijkt dat er meer lesgeldontvangsten zijn dan geraamd. Dit heeft te maken met achterstallige betalingen over het jaar 2014.

Artikel 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 14 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Stand incidentele suppletoire begroting (3)	Mutaties 2e suppletoire begroting (4)	Stand 2e suppletoire begroting (5)=(3+4)
Verplichtingen	892.898	855.433	935.433	58.461	993.894
Waarvan garantieverplichtingen	629.000	629.000	629.000	0	629.000
Totale uitgaven	733.744	716.064	796.064	625	796.689
Waarvan juridisch verplicht		97,40%			99,7%

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Stand incidentele suppletoire begroting (3)	Mutaties 2e suppletoire begroting (4)	Stand 2e suppletoire begroting (5)=(3+4)
Bekostiging	614.211	623.235	623.235	- 4.569	618.666
- Culturele basisinfrastructuur	480.811	469.622	469.622	8.443	478.065
- Vierjaarlijkse instellingen	327.558	316.369	316.369	7.737	324.106
- Vierjaarlijkse fondsen	153.253	153.253	153.253	706	153.959
- Monumentenzorg	82.691	82.691	82.691	- 4.489	78.202
- Archieven incl. Regionale Historische Centra	24.905	25.011	25.011	0	25.011
- Investerings huisvesting rijks gesubsidieerde musea	14.242	34.549	34.549	- 7.230	27.319
- Cultuureducatie met Kwaliteit	10.000	10.000	10.000	0	10.000
- Archeologie	1.562	1.362	1.362	- 1.293	69
Subsidies	72.516	41.508	41.508	- 5.471	36.037
- Verbreden inzet cultuur	8.687	8.987	8.987	462	9.449
- Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	7.323	7.355	7.355	- 796	6.559
- Programma bibliotheekvernieuwing	25.942	48	48	0	48
- Programma leesbevordering	2.850	2.850	2.850	0	2.850
- Programma CRISP	0	0	0	0	0
- Programma erfgoed en ruimte	8.000	6.200	6.200	- 4.708	1.492
- Programma ondernemerschap	1.737	1.737	1.737	0	1.737
- Specifiek cultuurbeleid	17.977	14.331	14.331	- 429	13.902
- Regeling frictie- en transitiekosten culturele basisinfrastructuur 2009-2012	0	0	0	0	0
Opdrachten	4.062	4.550	84.550	10.037	94.587
- Beleidsonderzoek, evaluaties en kennisbasis	4.062	4.550	84.550	10.037	94.587
Bijdragen aan agentschappen	39.710	43.405	43.405	603	44.008
- Nationaal Archief	39.710	43.405	43.405	603	44.008
Bijdragen aan (inter-)nationale organisaties	3.245	3.366	3.366	25	3.391
- Uitvoering internationale verdragen	2.310	2.365	2.365	1	2.366
- Uitvoering internationale contributies	875	941	941	24	965
- Europese samenwerking	60	60	60	0	60
Ontvangsten	780	2.687	32.687	418	33.105

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 58,5 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt met name veroorzaakt door:

- Bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van meer verplichtingen voor de monumentenzorg (€ 43,2 miljoen).
- Bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van enkele meerjarige verplichtingen ten laste van het budget investeringen huisvesting rijk gesubsidieerde musea (€ 6,8 miljoen).
- Bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van diverse meerjarige subsidieverplichtingen die in 2015 zijn aangegaan (€ 8,5 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

- Het budget voor vierjaarlijkse instellingen wordt per saldo met € 7,7 miljoen verhoogd. De belangrijkste oorzaak daarvan is dat investeringen in de huisvesting van musea hebben geleid tot hogere structurele huisvestingssubsidies aan de musea. Daarom zijn uit het budget investeringen huisvesting musea middelen overgeboekt naar de vierjaarlijkse instellingen (€ 7,2 miljoen).
- Het budget voor monumentenzorg wordt per saldo met € 4,5 miljoen verlaagd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in 2015 sommige uitgaven aan monumentenzorg niet via het financieel instrument bekostiging plaatsvinden, maar via subsidies en opdrachten. De bekostiging is daarom verlaagd ten gunste van deze financiële instrumenten.
- Het budget voor investeringen huisvesting musea wordt per saldo met € 7,2 miljoen verlaagd. Zie toelichting hierboven bij het eerste punt onder bekostiging.

Subsidies

- Het budget voor het programma erfgoed en ruimte wordt per saldo met € 4,7 miljoen verlaagd. De belangrijkste oorzaak is dat een groot deel van dit programma in 2015 niet wordt uitgevoerd via subsidies, maar via opdrachten. Daarom wordt bij najaarsnota € 4,1 miljoen van het budget overgeboekt naar het financiële instrument opdrachten.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 10,0 miljoen verhoogd. Deze verhoging is grotendeels afkomstig uit het programma erfgoed en ruimte (€ 4,1 miljoen, zie ook onder subsidies), uit de monumentenzorg (€ 4,6 miljoen, zie ook onder bekostiging) en uit archeologie (bekostiging, € 1,2 miljoen).

Artikel 15. Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 15 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	996.075	997.075	28.478	1.025.553
Totale uitgaven	996.406	854.569	10.058	864.627
Waarvan juridisch verplicht		99,90%		100%
Bekostiging	991.549	849.917	9.915	859.832
– Publieke Omroep (omroepinstellingen)	905.086	776.241	0	776.241
Landelijke publieke omroep	751.216	650.414		650.414
Wereldomroep	0	0		0
Regionale Omroep	153.870	125.827		125.827
Minderhedenprogrammering	0	0		0
Bezuiniging Publieke Omroep (nog in te vullen)	0	0		0
– Beheertaken landelijke publieke omroep	60.130	48.671	0	48.671
Stichting Omroep Muziek	14.885	11.672		11.672
Uitzenden en uitzendgereedmaken	24.962	20.413		20.413

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	20.283	16.586		16.586
- Dotaties, bijdragen publieke omroep Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Mediaproducties	30.360	28.652	0	28.652
Stimuleringsfonds voor de Pers	17.047	17.047		17.047
Filmfonds van de omroep en Telefilm (COBO)	2.185	2.185		2.185
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	7.722	6.288		6.288
Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON)	1.900	1.900		1.900
Kabelraden	1.506	1.232		1.232
- Dotatie/onttrekking Algemene Mediareserve (AMR)	0	0		0
- Overige bekostiging media (uit rente AMR)	- 4.853	- 4.473	9.940	5.467
- Basisinfrastructuur Cultuur 2013-2016	500	500	- 25	475
Vierjaarlijkse instellingen	326	326	0	326
	326	326		326
Subsidies	920	920	- 457	463
- Subsidies	920	920	- 457	463
Opdrachten	0	0	522	522
- Opdrachten	0	0	522	522
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	3.902	3.697	53	3.750
- Commissariaat voor de Media	3.902	3.697	53	3.750
Bijdragen aan (inter-)nationale organisaties	35	35	25	60
- Uitvoering internationale contributies	35	35	25	60
Ontvangsten	190.500	191.500	0	191.500

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 28,5 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt veroorzaakt door:

- bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van eind 2015 aan te gane verplichtingen ten behoeve van 2016 (€ 18,4 miljoen). Het betreft de verplichtingen aan de landelijke publieke omroep en de regionale omroepen. In de beschikkingen is al rekening gehouden met de wettelijke prijsindex 2015 (doorwerking in 2016) en 2016.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor dotatie/onttrekking Algemene Mediareserve wordt per saldo met € 9,9 miljoen verhoogd. Dit betreft grotendeels de in 2015 ontvangen prijsindex.

- De prijsindex is in de begrotingscijfers al opgevoerd bij de andere onderdelen van de bekostiging en in mindering gebracht op de dotatie aan de Algemene Mediareserve. Nu het bedrag daadwerkelijk is

ontvangen, wijzigt de begrote onttrekking van € 4,5 miljoen aan de Algemene Mediareserve in een dotatie hieraan van € 5,5 miljoen.

Artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 16 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	951.909	950.519	27.221	977.740
Totale uitgaven	973.046	1.012.511	23.368	1.035.879
Waarvan juridisch verplicht		99,80%		99,90%
Bekostiging	846.796	895.405	18.023	913.428
• Hoofdbekostiging	609.364	646.040	16.024	662.064
<i>NWO-wet en WHW</i>				
– NWO	475.371	471.377	12.130	483.507
– KNAW	87.744	87.744	1.136	88.880
– KB	46.249	86.919	2.758	89.677
• Aanvullende bekostiging	237.432	249.365	1.999	251.364
– NWO Talentenontwikkeling	162.318	162.318	0	162.318
– NWO STW	8.000	8.000	0	8.000
– NWO Grootschalige researchinfrastructuur	54.243	54.243	0	54.243
– Nationaal Regieorgaan onderwijsonderzoek	12.871	19.362	1.999	21.361
– Kust- en zeeonderzoek	0	2.500	0	2.500
– Poolonderzoek	0	2.942	0	2.942
Subsidies	40.470	30.553	- 4.553	26.000
• Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap	24.273	20.612	- 2.400	18.212
– LF TUD bibliotheek	0	0	0	0
– Stichting SURF	0	0	0	0
– CPG	0	0	0	0
– Montesquieu Instituut	0	0	0	0
– Max Planck Instituut	0	0	0	0
– NCB/Nationaal Herbarium	9.896	6.196	70	6.266
– BPRC	8.271	8.298	61	8.359
– NEMO	3.327	3.338	28	3.366
– STT	218	219	2	221
– NTU/IINL	2.561	2.561	- 2.561	0
– EIB	0	0	0	0
• Subsidieregeling St.AAP	1.026	1.027	5	1.032
• Kaderregeling subsidiëring projecten ten behoeve van onderzoek en wetenschap	15.171	8.914	- 2.158	6.756
– Kust- en zeeonderzoek	2.500	0	0	0
– Poolonderzoek	2.942	0	0	0
– Genomics	0	0	0	0
– Nationale coördinatie	6.979	6.164	- 2.158	4.006
– Bilaterale samenwerking	2.750	2.750	0	2.750
– Weerstandsverhoging onderzoekinstellingen (CBRN)	0	0	0	0
– Hersenen en Cognitie	0	0	0	0
– Nader te verdelen	0	0	0	0
Opdrachten	0	835	0	835
– Uitbesteding	0	835	0	835
Bijdragen aan agentschappen	303	301	2	303
– Dienst Uitvoering Onderwijs	303	301	2	303
Bijdragen aan (inter-)nationale organisaties	84.990	84.930	9.733	94.663
– EMBC	800	800	12	812
– EMBL	4.795	4.735	111	4.846
– ESA	30.950	30.950	0	30.950
– CERN	39.945	39.945	6.923	46.868

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
- ESO	8.500	8.500	115	8.615
- NTU/INL	0	0	2.572	2.572
Bijdragen aan medeoverheden	487	487	163	650
- Nationaal contactpunt Kaderprogramma	487	487	163	650
Ontvangsten	101	101	0	101

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 27,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 3,9 miljoen) wordt veroorzaakt door:

- uitgavenmutaties voor het jaar 2016 – overeenkomstig de bekostigingsregelgeving – in het jaar 2015 worden verplicht. Daarom wordt deze verwerkt in het verplichtingenbudget 2015.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 18,0 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van onder andere, de volgende mutaties:

- een bijstelling van € 2,3 miljoen ten behoeve van een tegemoetkoming in de BTW compensatie in het kader van de uitvoering van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen door de Koninklijke Bibliotheek;
- een bijstelling van € 9,1 miljoen in verband met de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015;
- een bijstelling van € 4,6 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door meerdere interne en externe overboekingen ten behoeve van projecten die worden uitgevoerd door het Nationale regieorgaan Onderwijs- onderzoek alsmede door een interne overboeking ten behoeve van de Nationale Wetenschapsagenda.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 4,6 miljoen verlaagd. De verlaging is het gevolg diverse interne overboekingen onder andere, ten behoeve van de nationale Wetenschapsagenda alsmede een overboeking naar (inter)nationale organisaties.

Bijdragen aan medeoverheden

Het budget voor bijdragen aan medeoverheden wordt per saldo met € 0,2 miljoen verhoogd.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Het budget voor (inter-)nationale organisaties wordt per saldo met € 9,7 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van de volgende mutaties:

- een verhoging van € 6,9 miljoen van de contributie aan CERN als gevolg van het vrijgeven van de minimum wisselkoers door de Zwitserse Nationale Bank;
- een interne overboeking van € 2,6 miljoen van subsidies naar (inter-)nationale organisaties.

Artikel 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, beleidsartikel 25 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	7.605	5.759	1.725	7.484
Totale uitgaven	15.172	15.238	- 1.901	13.337
Waarvan juridisch verplicht		71,30%		%
Bekostiging	4.148	4.148	0	4.148
Kennisinfrastructuur	4.148	4.148	0	4.148
- Vrouwenemancipatie	2.948	2.948		2.948
- LHBT	1.200	1.200		1.200
Subsidies	7.199	7.722	- 836	6.886
Subsidieregeling emancipatie	1.446	1.503	- 1.160	343
- Vrouwenemancipatie	1.446	1.446	- 1.160	286
- LHBT	0	57		57
Subsidieregeling emancipatie 2011	5.753	6.219	324	6.543
- Vrouwenemancipatie	3.601	3.870	- 188	3.682
- LHBT	2.152	2.349	512	2.861
Opdrachten	1.084	1.256	451	1.707
- Vrouwenemancipatie	585	682	561	1.243
- LHBT	499	574	- 110	464
Bijdragen aan agentschappen	151	150	1	151
- Dienst Uitvoering Onderwijs	151	150	1	151
Bijdragen aan mede-overheden	2.590	1.857	- 1.837	20
Gemeentefonds BZK	2.190	1.457	- 1.437	20
- Vrouwenemancipatie	1.290	717	- 697	20
- LHBT	900	740	- 740	0
EL&I Talent naar de Top	400	400	- 400	0
- Vrouwenemancipatie	400	400	- 400	0
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	0	105	320	425
- LHBT	0	105	320	425
Ontvangsten	0	0		0

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 1,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt veroorzaakt door:

- Bijstelling van de verplichtingenraming als gevolg van het aangaan van verplichtingen in 2015 met kasjaren in 2016, 2017 en 2018.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Subsidies

- Het budget voor 2015 wordt per saldo met € 0,8 miljoen verlaagd. Dit als gevolg van het feit dat sinds de Midtermreview en Beleidsdoorlichting 2014 het emancipatiebeleid steeds meer gestalte krijgt via het reguliere beleid van alle departementen (gender mainstreaming). In 2015 heeft dit beleid een grote inzet van het emancipatiepersoneel geverg. Dit beleid gebeurt zonder inzet van geldstromen. Het gevolg hiervan is lagere uitgave van € 0,8 miljoen voor 2015.

Opdrachten

- Het budget voor 2015 wordt per saldo met € 0,5 miljoen verhoogd, doordat de uitgaven plaatsvinden via het instrument opdrachten in plaats van via bijdragen aan mede-overheden.

Bijdragen aan mede-overheden

- Het budget voor 2015 wordt per saldo met € 1,8 miljoen verlaagd, doordat uitgaven plaatsvinden via de instrumenten opdrachten en bijdrage (inter)nationale organisaties in plaats van via bijdragen aan mede-overheden.
- In 2015 is voor 35 gemeenten geld gereserveerd voor de uitrol kracht on tour. Voor 2015 zijn er geen aanvragen binnengekomen.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Het budget voor 2015 wordt per saldo met € 0,3 miljoen verhoogd. Dit betreft een bijdrage aan OESO-onderzoek over economische kosten homovijandigheid.

2.3 Niet beleidsartikelen

Artikel 91. Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 91 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	1.355	230.807	- 230.807	0
Uitgaven	1.355	230.807	- 230.807	0
• Loonbijstelling	0	103.445	- 103.445	0
• Prijsbijstelling	0	62.887	- 62.887	0

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
• Nader te verdelen	1.355	64.475	- 64.475	0
Ontvangsten	0	0	0	0

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Loonbijstelling

- De post loonbijstelling wordt per saldo met € 103,5 miljoen verlaagd. Dit betreft de doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2015. De verdeling over de begrotingsartikelen is reeds toegelicht in het algemeen deel van het verdiepingshoofdstuk uit de OCW-begroting 2016.
- Daarnaast wordt de post loonbijstelling verhoogd en direct weer verlaagd met een bedrag van € 231,4 miljoen. Het Kabinet heeft op 10 juli 2015 een Loonruimte-overeenkomst publieke sector 2015 – 2016 afgesloten. Dit betreft de toevoeging en doorverdeling van de kabinetsbijdrage voor OCW voor 2015. Voor de sector Onderwijs gaat het om een bedrag van € 228,3 miljoen en voor de sector Rijk om € 3,1 miljoen. Onderstaande tabellen geeft de doorverdeling over de begrotingsartikelen weer:

Tabel Verdeling loonruimte-overeenkomst, sector Onderwijs (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2015
1	Primair onderwijs	85.999
3	Voortgezet onderwijs	62.811
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	28.355
6	Hoger beroepsonderwijs	20.472
7	Wetenschappelijk onderwijs	22.704
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	2.102
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	5.858
Totaal van de verdeling		228.301

Tabel Verdeling loonruimte-overeenkomst, sector Rijk (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2015
1	Primair onderwijs	258
3	Voortgezet onderwijs	197
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	89
6	Hoger beroepsonderwijs	93
8	Internationaal beleid	43
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	37
11	Studiefinanciering	504
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	94
13	Lesgeld	42
14	Cultuur	128

Art.	Omschrijving	2015
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	2
25	Emancipatie	1
95	Apparaatsuitgaven	1.577
Totaal van de verdeling		3.065

Prijsbijstelling

- De post prijsbijstelling wordt in totaal met € 62,9 miljoen verlaagd. Dit betreft voor € 33,0 miljoen de doorverdeling van de prijsbijstelling tranche 2015. De verdeling over de begrotingsartikelen is reeds toegelicht in het algemeen deel van het verdiepingshoofdstuk uit de OCW-begroting 2016. Voor € 29,9 miljoen betreft het prijsbijstelling tranche 2015 over de niet kaderrelevante uitgaven studiefinanciering.

Nader te verdelen

- Het restant van de eindejaarsmarge 2014/2015 wordt ingezet ter dekking van incidentele OCW-brede problematiek. Het betreft onder meer extra uitgaven voor het Programma Vernieuwing Studiefinanciering (PVS) als gevolg van de invoering van het studievoorschot, tegenvallers bij de contributie aan het CERN en het onderwijs op Caribisch Nederland als gevolg van koersverschillen en de bijdrage van OCW aan de voorzieningen binnen de generieke digitale infrastructuur (GDI).

Artikel 95. Apparaatskosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 95 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand vastgestelde begroting (na nota van wijziging, amendementen en ISB) (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	247.052	244.571	4.652	249.223
Uitgaven	247.052	244.571	4.652	249.223
Personele uitgaven	159.386	171.807	2.948	174.755
<i>Waarvan</i>				
– eigen personeel	143.343	160.110	3.698	163.808
– externe inhuur	6.081	8.305	– 750	7.555
Materiële uitgaven	87.666	72.764	554	73.318
<i>Waarvan</i>				
– eigen personeel	21.136	30.915	– 5.407	25.508
– externe inhuur	29.454	24.035	6.363	30.398
Begrotingsreserve schatkistbankieren	0	0	1.150	1.150
Ontvangsten	567	567	1.150	1.717

In de kolom «Mutaties 2^e suppletoire begroting 2015» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand 1^e suppletoire begroting 2015» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Personele uitgaven

Het budget voor personele uitgaven wordt per saldo met € 2,9 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door:

- de doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2015 en de extra middelen uit de loonruimte-overeenkomst voor 2015 € 3,3 miljoen;
- de inzet van € 10,0 miljoen van de eindejaarsmarge ter dekking van de problematiek op de apparaatskosten;
- diverse interdepartementale overboekingen en technische mutaties hebben geleid tot een verhoging van € 0,1 miljoen;
- diverse kasschuiven die hebben geleid tot een verlaging van het budget met totaal € 5,5 miljoen. De belangrijkste hiervan zijn:
 - een kasschuif van 2015 naar 2016 t/m 2019 van € 4,4 miljoen waarmee het budget wordt aangepast aan het verwachte uitgavenpatroon;
 - als gevolg van een vertraging in de realisatie van het project «Rijk aan informatie» en het project «OCW naar 3F» zal € 1,1 miljoen pas in 2016 uitgegeven worden.
- een verlaging van € 5,0 miljoen ten behoeve van het Programma Dienstverlening Instellingen bij DUO, waarbij, in lijn met kabinetsbeleid «Digitaal 2017», wordt gewerkt aan inrichting van een online zelfbedieningsplatform voor onderwijsinstellingen.

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële uitgaven wordt per saldo met € 0,6 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- toevoeging van de prijsbijstelling van totaal € 0,8 miljoen.
- de inzet van € 2,4 miljoen van de eindejaarsmarge ter dekking van de problematiek op de apparaatskosten;
- de dekking voor de bijdrage van OCW voor Rijksbrede ICT-problematiek (Uitwerking Commissie Elias en Generieke Digitale Infrastructuur) ad € 6,0 miljoen.
- diverse kasschuiven die hebben geleid tot een verlaging van het budget met totaal € 8,0 miljoen. De belangrijkste hiervan zijn:
 - een kasschuif van 2015 naar 2016 t/m 2019 van € 0,9 miljoen waarmee het budget wordt aangepast aan het verwachte uitgavenpatroon;
 - als gevolg van een vertraging in de oplevering van de nieuwe ICT-werkplek zal € 5,9 miljoen pas in 2016 uitgegeven worden;
 - door vertraagde interdepartementale besluitvorming kan in 2015 niet gestart worden met de voorziene herinrichting van de Hoftoren. De projectkosten ad € 1,2 miljoen verschuiven daarmee naar 2016.
- diverse interdepartementale overboekingen en technische mutaties hebben geleid tot een verlaging van € 0,6 miljoen.

Begrotingsreserve schatkistbankieren

OCW staat garant voor onderwijsinstellingen die bij de Staat lenen (schatkistbankieren). Voor het risico dat OCW hierdoor loopt, ontvangt OCW een vergoeding (risicopremie). De risicopremie voor 2014 is

ontvangen in 2015 en deze bedraagt € 1,2 miljoen. Deze premie wordt (via een desaldering) toegevoegd aan de begrotingsreserve schatkistbankieren.

Ontvangsten

Zie hiervoor de toelichting bij de Begrotingsreserve schatkistbankieren.

2.4 Agentschap

In deze paragraaf is de 2e suppletoire begroting opgenomen van de Dienst Uitvoering Onderwijs. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is de uitvoeringsorganisatie van de rijksoverheid voor het onderwijs. DUO levert producten en diensten op het terrein van bekostiging van instellingen, financiering van studenten, informatievoorziening alsmede diensten gericht op de verbetering van de verbinding tussen beleid en uitvoering. Daarnaast verricht DUO werkzaamheden voor overige departementen en derden.

Tabel 1 Staat van baten-lastenagentschap DUO (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2015	Mutaties 2e suppletoire begroting 2015	Totaal geraamd
Baten			
Omzet moederdepartement	236.953	36.587	273.540
Omzet overige departementen	18.980	8.400	27.380
Omzet derden	8.050	4.371	12.421
Rentebaten			0
Bijzondere baten			0
Totaal baten	263.983	49.358	313.341
Lasten			
Apparaatskosten	257.938	45.363	303.301
– Personele kosten	147.173	7.103	154.276
<i>Waarvan eigen personeel</i>	131.092	– 816	130.276
<i>Waarvan externe inhuur</i>	16.081	7.919	24.000
– Materiële kosten	110.765	38.260	149.025
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	18.000	1.886	19.886
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	0	12.500	12.500
Rentelasten	45	0	45
Afschrijvingskosten	6.000	1.727	7.727
– Materieel	6.000	1.727	7.727
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	5.000	727	5.727
– Immaterieel		0	0
Overige lasten	0	2.000	2.000
– Dotaties voorzieningen	0	2.000	2.000
– Bijzondere lasten	0	0	0
Totaal lasten	263.983	49.090	313.073
Saldo van baten en lasten	0	268	268

Toelichting:

De baten van de 2e suppletoire begroting laten een stijging zien van € 49,4 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2015 (€ 264,0 miljoen), waar een lasten stijging van € 49,1 miljoen tegenover staat resulterend in een positief saldo van € 0,3 miljoen.

Baten

Omzet moederdepartement

- De omzet moederdepartement is € 36,6 miljoen hoger dan de oorspronkelijk vastgestelde begroting. De stijging heeft grotendeels betrekking op incidentele financiering zijnde geen onderdeel makend van de begroting, voor onder andere de werkzaamheden voor de uitvoering van het Programma Vernieuwing Studiefinanciering (€ 16,9 miljoen), projecten voor instandhouding systemen (onderhoud), compacte rijksdienst trajecten (€ 7,1 miljoen) en uitvoering beleidsopdrachten ad € 2,5 miljoen. Daarnaast betreft het bijstellingen in de (basis)dienstverlening (€ 10,0 miljoen), zoals uitvoering onvindbare debiteuren, dienstverlening vanuit de Shared Service Organisatie Noord en uitvoering digitalisering examens (FACET).

Omzet overige departementen en derden

- De omzet overige departementen en derden stijgen met € 12,8 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Het betreft hier uitbreiding van werkzaamheden ten behoeve van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kader van de Inburgeringstaak € 3,1 miljoen, projectmatige werkzaamheden ten behoeve van bekostiging Kinderopvang € 1,9 miljoen, dienstverlening vanuit de Shared Service Organisatie Noord € 3,7 miljoen ten behoeve van meerdere opdrachtgevers, extra werkzaamheden voor examens Wet Financieel Toezicht (Wft) ten behoeve van het Ministerie van Financiën € 2,5 miljoen, detachering van personeel € 1,3 miljoen en overige bijstellingen optellend tot € 0,3 miljoen.

Lasten

Apparaatskosten

- De personele begroting laat een stijging zien van € 7,1 miljoen, benodigd voor de additionele inzet op de (basis)dienstverlening. De materiële kosten laten een stijging zien van € 38,2 miljoen samenhangend met de eerder genoemde additionele werkzaamheden op (basis)dienstverlening, projecten en opdrachten OCW en overige departementen. Tot slot is een dotatie voorziening ter grootte van € 2,0 miljoen voor Sociaal Beleid Rijk geraamd.

Tabel 2 Kasstroomoverzicht baten-lastenagentschap DUO (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Mutaties 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
1. Rekening courant RHB 1 januari 2014	47.069	0	47.069
2. Totaal operationele kasstroom	6.000	- 4.555	1.445
3a Totaal investeringen (-/-)	- 6.000	0	- 6.000
3b Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)			0
3. Totaal investeringskasstroom	- 6.000	0	- 6.000
4a Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)		0	0
4b Eenmalig storting van moederdepartement (+)		0	0
4c Aflossingen op leningen (-/-)	- 314	0	- 314
4d Beroep op leenfaciliteit (+)			0
4. Totaal financieringskasstroom	- 314	0	- 314
5. Rekening courant RHB 31 december 2014	46.755	- 4.555	42.200

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is aangepast ten opzichte van de oorspronkelijke begroting op basis van via de balans gereserveerde middelen voor in 2015 doorlopende projecten.